

Raadsvoorstel: Z/25/796102/D-992000
Onderwerp: beleidskader radicaal groen en
natuurinclusief Gorinchem

Datum: 16 september 2025
Portefeuillehouder: Mark de Boer
I&O/B&A: 9 oktober 2025
Raadsvergadering: 27 november 2025
Opsteller: Team Stadsontwikkeling
Geeft voorstel begrotingswijziging: Nee

Onderwerp:

Beleidskader radicaal groen en natuurinclusief Gorinchem

Voorstel:

Wij stellen u voor:

1. het beleidskader radicaal groen en natuurinclusief Gorinchem vast te stellen.

Aanleiding:

In 2023 heeft de gemeente Gorinchem de omgevingsvisie Stad in Balans vastgesteld. Dit plan beschrijft hoe we omgaan met de natuur en de leefomgeving, zoals het beschermen en verbeteren van de stad. Een van de doelen is dat Gorinchem in 2050 een "radicaal groene en natuurinclusieve" stad wil worden. Dit betekent dat er veel meer natuur en groen in de stad moet komen. Maar het is nog niet duidelijk hoe we dit gaan bereiken en wat wordt bedoeld met "radicaal groen" en "natuurinclusief". Om dit concreet te maken, heeft het college besloten het programma Blikse Natuur uit te voeren.

Het betrekken van u als raad is noodzakelijk om het programma goed uit te voeren. Dit komt door de onduidelijkheden die in de omgevingsvisie staan over dit onderwerp. Het programma gaat namelijk verder dan alleen maatregelen benoemen, zoals het planten van meer bomen en struiken. De regels in de stad moeten aangepast worden zodat natuur en groen altijd meegenomen worden bij nieuwe plannen voor de stad. Dit wordt "borging" genoemd: zorgen dat het groenbeleid altijd blijft gelden, zodat het niet stopt na een tijdje. Eerst moet uw raad akkoord gaan met de uitgangspunten om radicaal groen en natuurinclusief te worden. Pas daarna kan het college verder werken aan het programma Blikse Natuur.

Beoogd effect:

Om te laten zien hoe we als gemeente gaan werken aan een groene en natuurvriendelijke stad, is het belangrijk om duidelijke kaders te maken. Zodra deze zijn goedgekeurd, kunnen ze verder uitgewerkt worden in het programma Blikse Natuur.

Het beoogd effect is verder dat we ons klimaatadaptief beter aan kunnen passen aan het veranderende klimaat (zoals met meer schaduw door bomen), dat we de planten en dieren meer ruimte geven en dat we een aantrekkelijkere omgeving maken dat aanzet tot meer spelen, bewegen en ontmoeten (in het groen).

Argumenten:

1.1 Het beleidskader past bij de doelen uit de omgevingsvisie van de gemeente Gorinchem.

Het beleidskader geeft antwoord op de vraag hoe we de stad groener en natuurvriendelijker kunnen maken. De ambities uit de omgevingsvisie waren het uitgangspunt voor het opstellen van dit beleidskader.

1.2 Het beleidskader is goed voor het klimaat, de natuur en onze gezondheid.

Door meer en beter groen in de stad aan te leggen, kunnen we verschillende problemen tegelijk aanpakken.

We maken de omgeving zo beter bestand tegen klimaatveranderingen en bieden meer ruimte aan planten en dieren. Daarnaast creëren we groene plekken waar mensen kunnen ontspannen en bewegen.

1.3 Een natuurinclusieve en groene stad biedt een oplossing voor grote maatschappelijke opgaven.

Een studie van het PBL en Wageningen Universiteit* laat zien dat Nederland tot 2050 veel voordelen kan behalen door natuur te combineren met andere maatschappelijke problemen. Het onderzoek laat zien dat een natuurinclusieve benadering veel voordelen heeft, zoals betere waterkwaliteit, meer natuurlijke vijanden van plagen en meer insecten die helpen bij de bestuiving. Het zorgt ook voor meer verkoeling en beter waterbeheer in de stad. Bovendien verbetert het de natuur op de lange termijn en helpt het om problemen met beschermde diersoorten (zoals vleermuizen) en natuurgebieden (zoals de stikstofproblematiek) aan te pakken.

1.4 Het beleidskader sluit aan op provinciale en (inter)nationale groene doelen.

Het beleidskader sluit ook aan bij de groene doelen van de provincie en andere overheden. Steeds meer wordt erkend dat een groenere omgeving belangrijk is, vooral omdat het in steden steeds warmer wordt, wat leidt tot hittestress. Ook hebben we vaker te maken met extreem weer, zoals droogte en zware regenbuien. In zowel nationale als provinciale plannen wordt vergroening gestimuleerd om ons beter aan te passen aan het veranderende klimaat. Ook de EU steunt dit idee, bijvoorbeeld met de nieuwe wet die natuurherstel bevordert (de Verordening inzake natuurherstel). Deze wet past goed bij ons beleidskader voor een groenere omgeving.

* Breman B.C., W. Nieuwenhuizen, G.H.P. Dirks, R. Pouwels, B. de Knecht, E. de Wit, H.D. Roelofsen, A. van Hinsberg, P.M. van Egmond, G.J. Maas (2022). *Natuurverkenning 2050 – Scenario Natuurinclusief*. Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, WOt-rapport 136. 155 blz.; 29 fig.; 17 tab.; 109 ref; 7 bijlagen.

Risico's:

1.1 Radicale vergroening en natuurinclusiviteit kan botsen met ambities vanuit andere thema's.

Radical vergroening en natuurinclusiviteit kunnen soms in theorie in conflict komen met andere doelen, zoals het bouwen van meer woningen. Toch biedt een groene en natuurinclusieve stad juist oplossingen voor maatschappelijke problemen. Het moet daarom gezien worden als een totaaloplossing voor de uitdagingen die ook andere thema's met zich meebrengen. Bijvoorbeeld, het bouwen van woningen kan sneller gaan als er tegelijkertijd extra groen wordt toegevoegd.

1.2. Er is niet veel ruimte om van radicale vergroening werk te maken.

In Gorinchem is er niet veel ruimte om al onze vergroeningplannen uit te voeren, waardoor het lijkt alsof er geen plek meer is voor meer groen. Bij nieuwbouwprojecten komt er echter vaak wel ruimte vrij, en daar kunnen we goed vergroenen. Als er echt te weinig ruimte is, kunnen we slimme, multifunctionele oplossingen bedenken, zoals halfverharding (deels groen, deels bestrating), groene gevels of groene daken.

Financiën:

Het opstellen en vaststellen van dit beleidskader heeft geen financiële gevolgen. Nadat het beleidskader is goedgekeurd, wordt het verder uitgewerkt in het programma Blikse Natuur. Het programma gaat vooral om het veranderen van beleid en processen, wat geen geld kost. Het uitvoeren van maatregelen om de openbare ruimte te vergroenen heeft wel financiële gevolgen. Ook een areaal uitbreiding heeft financiële gevolgen. In het programma komt daarom een voorstel voor de financiële dekking.

Participatie:

Uw raadsleden werden uitgenodigd om mee te denken over radicale vergroening en natuurinclusiviteit. Dit was tijdens twee I&O sessies op 12 december 2024 en 3 juli 2025. Daarnaast zijn er verschillende interne sessies gehouden met collega's om samen tot een goed en evenwichtig beleidskader te komen.

Ook inwoners en andere geïnteresseerden konden hun ideeën delen tijdens een bijeenkomst op 10 februari 2025. Daarnaast heeft de gemeente een online poll onder inwoners opgezet op sociale media met vragen over groen en natuur.

Er wordt nog een informatieavond voor inwoners georganiseerd, waar het concept van dit programma gepresenteerd wordt (naar verwachting in het laatste kwartaal van 2025).

Communicatie:

N.V.T.

Duurzaamheid:

N.V.T.

Vervolgproces:

Op 9 oktober wordt het beleidskader besproken tijdens een I&O-sessie. Op 27 november wordt dit kader ter vaststelling aan uw raad voorgelegd. Na vaststelling wordt het beleidskader verder uitgewerkt in het programma Blikse Natuur. Het college stelt naar verwachting het programma officieel vast. Dit is in het vierde kwartaal van 2025 of het eerste kwartaal van 2026.

Bijlagen:

Bijlage 1 Beleidskader radicaal groen en natuurinclusief Gorinchem

Bijlage 2 Presentatie beleidskader radicaal groen en natuurinclusief Gorinchem

Raadsbesluit

De gemeenteraad van Gorinchem,

Gelet op het raadsvoorstel van het college d.d. 16 september 2025

Gelet op de wettelijke bepalingen

Besluit:

Aldus besloten in de raadsvergadering van 27 november 2025

Griffier,

{{esl:Signer1:signature:size(200,50)}}

Voorzitter,

{{esl:Signer2:signature:size(200,50)}}